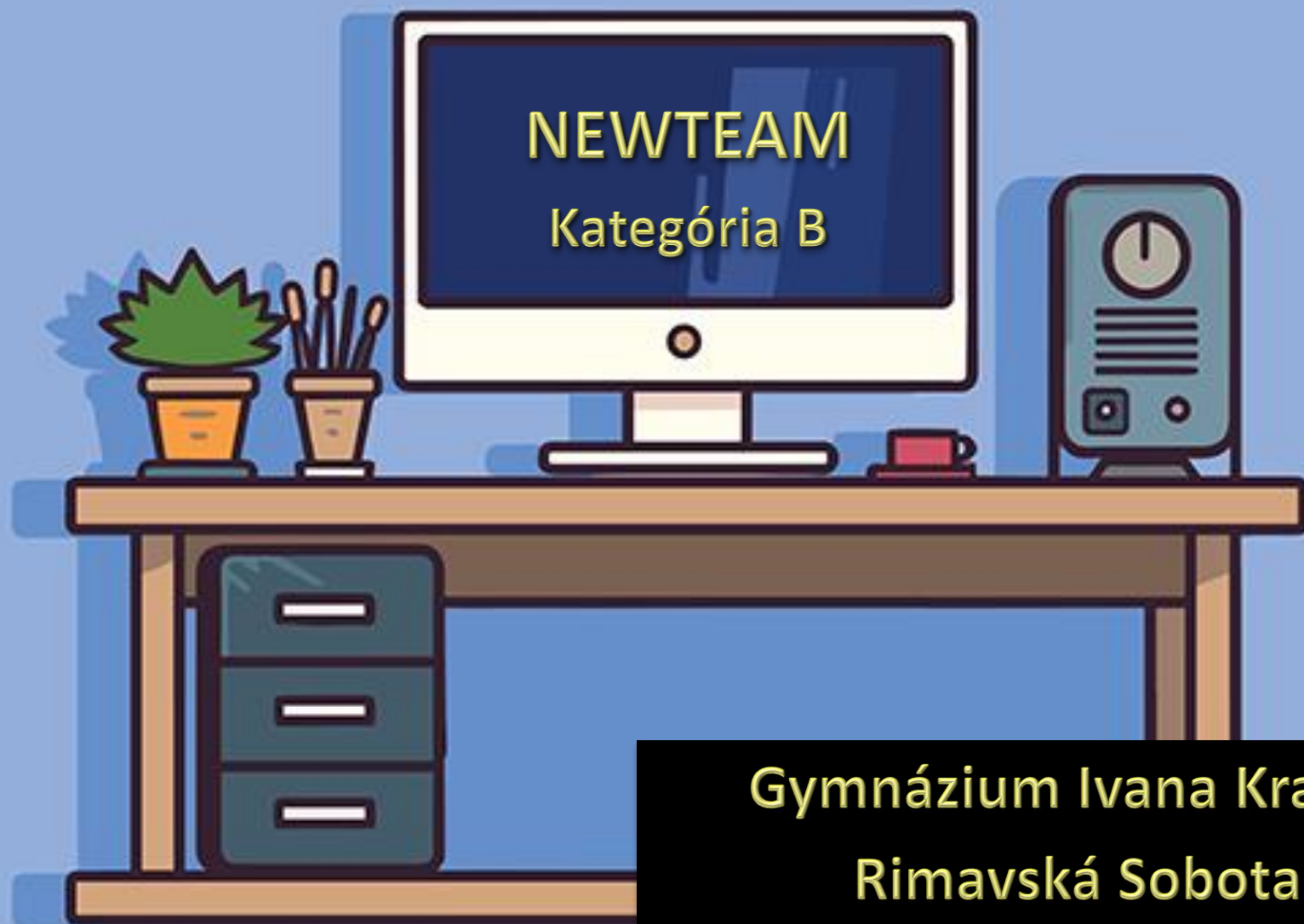

Slováci a Internet. Ako často a za akým účelom ho využívame?

Gymnázium Ivana Kraska
Rimavská Sobota

Motivácia a ciele práce

Európa si v rámci politického programu DIGITÁLNE DESAŤROČIE na rok 2030 stanovila vysoké ciele. Podarí sa nám ich dosiahnuť? Na túto otázku sa nedá odpovedať bez toho, aby sme poznali našu aktuálnu situáciu. A s tým súvisia aj naše ciele:

PRESKÚMAŤ

Ako sú na tom slovenské domácnosti s prístupom k internetu?

Ako často a na čo Slováci využívajú internet?

Sú v tomto smere nejaké rozdiely súvisiace s vekom, pohlavím, alebo ekonomickým statusom obyvateľov?

Podpísala sa na stave pandémie COVID-19? Ak áno, ako?

POUKÁZAŤ

na najvýznamnejšie a najprekvapivejšie zistenia, pokúsiť sa nájsť vysvetlenie.

NAZNAČIŤ

perspektívu ďalšieho vývoja v zvolených oblastiach.

NAVRHNÚŤ

ďalší prieskum, ktorý by mohol odhaliť nové súvislosti resp. spresniť a doplniť odhalené skutočnosti.

PREZENTOVAŤ

výsledky svojej práce.

NAUČIŤ SA

niečo nové.

Metodológia a postup práce

1. SKÚMANIE DÁT

Najprv sme **podrobne preskúmali obsah ponúknutých tabuliek**. Hneď na začiatku sme v tabuľke **01D_ Štruktúra domácností SR (podľa krajov)** narazili na prekvapivé údaje: V období rokov 2019 až 2022 sa nezmenil počet domácností v žiadnom kraji! Vysvetlenie bolo jednoduché, všetky tieto údaje pochádzali z toho istého SODB - 2011! Údaje z SODB 2021 sa zrejme dostali až do stĺpca pre rok 2023. Tento objav nás viedol k zamysleniu, odkiaľ pochádzajú údaje v ďalších tabuľkách a akú majú výpovednú hodnotu.

2. ŠTÚDIUM METADÁT

Zistili sme, že **údaje pochádzajú z viacerých principiálne odlišných zdrojov**, jednak z SODB, ktoré prebieha v desaťročnom intervale a získava informácie prakticky od celej populácie, jednak zo zisťovaní o využívaní IKT v domácnostiach, ktoré sa od roku 2002 uskutočňuje pravidelne každý rok, avšak len na vzorke populácie (napr. v roku 2024 to bolo 5 060 domácností zo 186 obcí SR) vybranej dvojstupňovým stratifikovaným náhodným výberom.

3. FORMULÁCIA OTÁZOK

Štúdium **metaúdajov** nás priviedlo k záveru, že akékoľvek časové trendy bude možné chápať len ako orientačné a veľmi opatrni budeme musieť byť aj pri formulácii záverov. S tým súviselo aj stanovenie cieľov a formulácia otázok, na ktoré by poskytnuté údaje mohli dať odpoveď.

4. ŠTÚDIUM

Potrebovali sme si rozšíriť poznatky o štatistickom spracovaní údajov. Hlavným zdrojom informácií nám bol **internet a knihy** Somorčík, K. – Teplica, I.: **Štatistika zrozumiteľne**. Krupina: ENIGMA 2015; **Wimmer, G: Štatistické metódy v pedagogike**. Bratislava: Gaudeamus 1993. Pomohli nám zorientovať sa v problematike výberových súborov, testovania hypotéz a korelácií.

5. SPRACOVANIE DÁT

Pomocou programu **Microsoft Excel** sme prepočítali všetky absolútne hodnoty na relatívne. V prípade jednotlivých aktivít sme uvažovali podiel používateľov vzhľadom na celkovú sledovanú časť populácie (16-74 rokov), nie vzhľadom na tých, ktorí použili internet v posledných 3 mesiacoch, k čomu niektoré tabuľky zvädzali. Ďalej sme **vyfiltrovali** údaje, ktoré nás zaujímali a **rozdělili** ich do samostatných tabuliek, **graficky ich spracovali** formou **infografík, kartogramov, stĺpcových grafov, čiarových grafov aj grafov typu závislosť**. Kartogramy sme sa snažili najprv vytvoriť v prostredí ArcGIS online. Počas tvorby sme ale zistili, že Excel z najnovšej verzie Microsoft 365 umožňuje tvorbu kartogramov tiež. Keďže v škole bol k dispozícii, využili sme nakoniec tento program.

6. ANALÝZA A INTERPRETÁCIA

Získané údaje sme hlbšie analyzovali, formulovali hypotézy. Pomocou programu **Microsoft Excel** a **voľne dostupného softvéru** na stránkach <https://www.statskingdom.com/>, <https://www.socscistatistics.com/>, <https://statistify.app/> a <https://www.gigacalculator.com/> sme overovali normalitu rozdelení, zisťovali **korelácie**, testovali **hypotézy** a vyslovili **závery**.

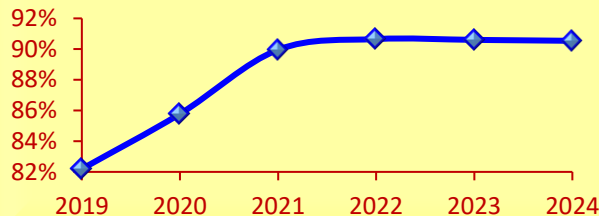
7. PREZENTÁCIA VÝSLEDKOV

Na koniec sme vybrali najdôležitejšie a najzaujímavejšie výsledky našej práce a pomocou programov **Microsoft Excel, PowerPoint a Skicár** s využitím obrázkov z <https://www.freepik.com/> a <https://creazilla.com/> sa pokúsili ich upraviť do **zrozumiteľnej podoby**. *Poznámka: Ak niekde hovoríme o „aktuálnom stave“, máme na mysli stav popísaný údajmi pre rok 2024. V prípade, že tieto neboli k dispozícii, použili sme údaje z roku 2023.*

Ako sme na tom s prístupom na internet?

Vývoj podielu domácností pripojených na internet SR v rokoch 2019 až 2024

Na základe poskytnutých údajov môžeme konštatovať, že podiel domácností s prístupom na internet výrazne narástol medzi rokmi 2019 a 2021. Odvtedy sa drží na úrovni približne 90 %.

K nárastu došlo vo všetkých krajoch. Tento nárast však nebol územne rovnomerný. Najvyšší, viac ako 10 p. b., sme zaznamenali v Bratislavskom a v Banskobystrickom kraji.

Spomínaný nárast bol najvýraznejší v prípade bezdetných domácností. V jednočlenných predstavoval až 29, v dvojčlenných 14 percentuálnych bodov.

TYP DOMÁCNOSTI	2019	2024
1 dospelý	50%	79%
1 dospelý + deti	92%	100%
2 dospelí	76%	91%
2 dospelí + deti	98%	99%
> 2 dospelí	93%	97%
> 2 dospelí + deti	95%	97%

	2019	2024	zmena
Slovenská republika	82,19%	90,54%	8,35%
Bratislavský kraj	83,72%	94,27%	10,55%
Trnavský kraj	83,05%	90,59%	7,54%
Trenčiansky kraj	80,48%	89,10%	8,62%
Nitriansky kraj	83,75%	89,26%	5,51%
Žilinský kraj	82,54%	91,30%	8,75%
Banskobystrický kraj	78,74%	89,25%	10,51%
Prešovský kraj	81,34%	88,55%	7,21%
Košický kraj	83,66%	90,96%	7,30%

Bratislavský kraj tak v rámci SR zaujal výrazné prvenstvo v podiele domácností pripojených na internet, Banskobystrický sa takmer dotiahol na celoslovenský priemer. (Predtým značne zaostával.)

Ukázalo sa tiež, že prítomnosť dieťaťa v domácnosti zvyšuje pravdepodobnosť pripojenia tejto domácnosti na internet. V súčasnosti takýmto pripojením disponujú prakticky všetky domácnosti osamelých rodičov s deťmi.

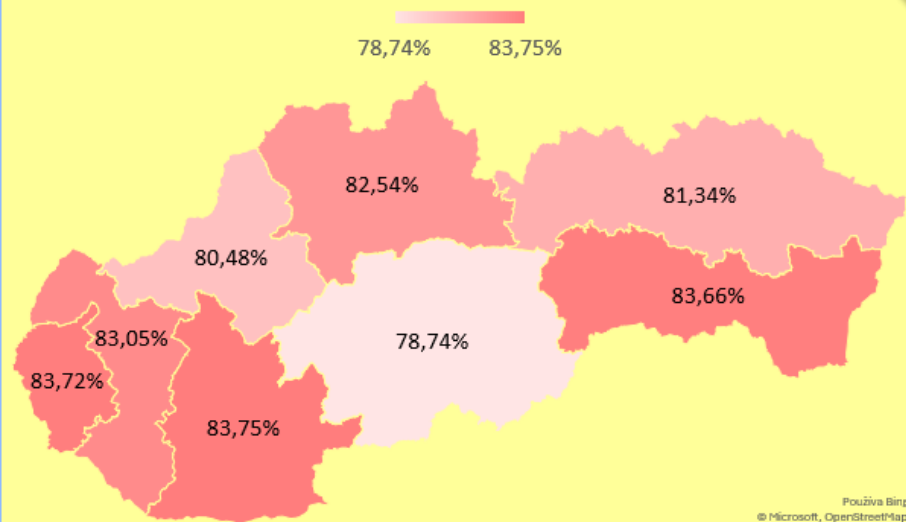
$$v_x = \frac{s_x}{\bar{x}} \cdot 100\%$$

Ako sme na tom s prístupom na internet?

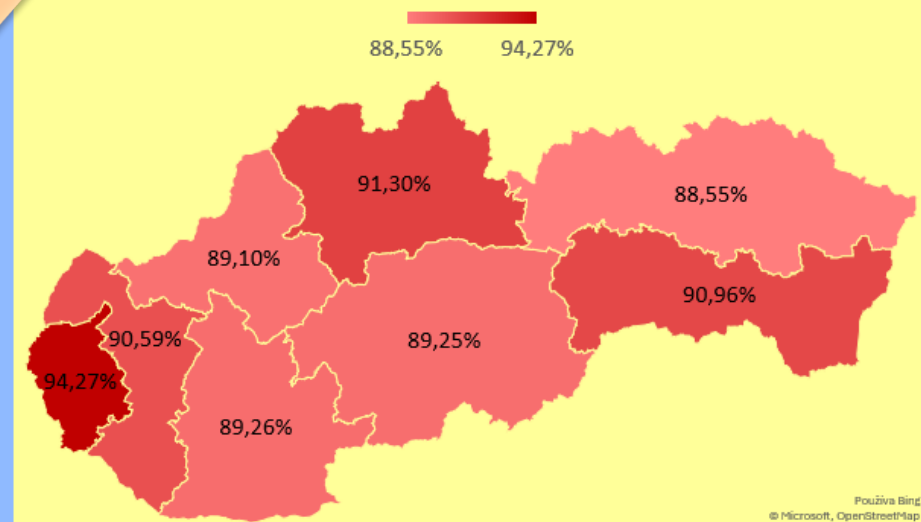
$$s_x^2 = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

Predpoklad existencie **rozdielov súvisiacich s vyspelosťou regiónov** sa teda potvrdil. Pekne to vidieť na nasledujúcich kartogramoch. Hoci **priemerná hodnota** podielu domácností s prístupom na internet v celoslovenskom meradle **stúpla** z 82,19 % v roku 2019 na 90,54 % v roku 2024, **rozptyl hodnôt sa zmenil len minimálne** - z 2,91 p. b.² v roku 2019 na 2,99 p. b.² v roku 2024, čo v oboch prípadoch zodpovedá **variačným koeficientom** približne 2 %. **Rozdiely** v podieloch domácností pripojených na internet **v jednotlivých krajoch tu boli a naďalej pretrvávajú**.

Podiel domácností s prístupom na internet podľa krajov v roku 2019.

Podiel domácností s prístupom na internet podľa krajov v roku 2024.

Domnienka o **vplyve karanténnych opatrení** súvisiacich s pandémiou COVID-19 na **podiel domácností s prístupom na internet** sa potvrdila len čiastočne. V čase nástupu pandémie totiž už bol podiel takýchto domácností relatívne vysoký. Vo viacerých krajoch (aj v rámci SR) však **dosiahol** v roku **2021 maximálnu hodnotu**. Zaujímavý je prípad **BB kraja**, ktorý v roku **2021** evidoval **90,69 %** domácností s prístupom na internet a o rok neskôr už len **86,39 %**! Príčinou môžu byť napríklad narastajúce finančné problémy domácností súvisiace s karanténnymi opatreniami ako aj špecifickosť konkrétnych výberových súborov použitých pri zisťovaniach.

S akou intenzitou internet využívame?

Podiel obyvateľov, ktorí nikdy nepoužili internet, v závislosti od veku

Na Slovensku ešte stále žije takmer **252 000** ľudí vo veku 16 - 74 rokov, ktorí nikdy nepoužili internet!

Podiel 65 až 74 ročných obyvateľov, ktorí nikdy nepoužili internet.

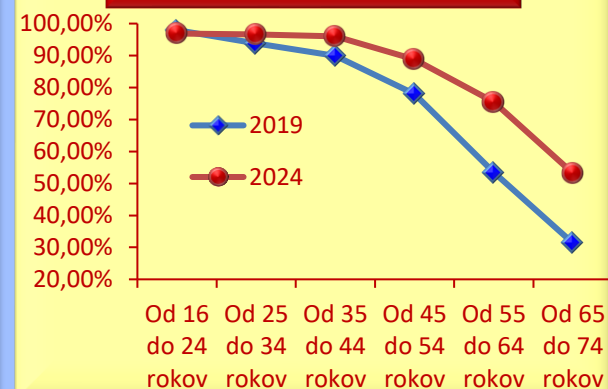
ZISTILI SME, ŽE:

- ✓ Podiel ľudí vo veku od 16 do 74 rokov, ktorí ešte nikdy nepoužili internet, je v súčasnosti (vychádzame z údajov pre rok 2024) 6,15 %, čo je podstatne menej, ako v roku 2019 (11,71 %).
- ✓ Tento podiel rastie s vekom: Zatiaľ čo v kategórii od 16 do 24 rokov predstavuje len 1,19 %, v kategórii od 65 do 74 rokov je to 25,08 %.
- ✓ Z hľadiska ekonomickej aktivity je najväčší podiel takýchto ľudí (19,54 %) medzi dôchodcami, ktorí tvoria podstatnú časť kategórie „iná“.
- ✓ Pomerne veľa ich je aj medzi nezamestnanými (11,96 %).
- ✓ Medzi študentmi sa takí v podstate vôbec nevyskytujú, medzi pracujúcimi ich je tiež len veľmi málo (1,04 %).

Pri štúdiu intenzity využívania internetu sme narazili na niekoľko zvláštností:

- ✓ V roku 2023 došlo k **výraznému zvýšeniu podielu** tých, ktorí nikdy nepoužili internet. Najvýraznejšie sa to prejavilo vo vekovej skupine 65 až 74 rokov (27,95 % → 36,39 %).
- ✓ V roku 2023 sa vyskytlo 1695 a v roku 2024 1798 pracujúcich v IKT, ktorí nepoužili internet viac ako rok, v roku 2023 dokonca **1023** takých, ktorí ho **nepoužili nikdy!**

Podiel obyvateľov, ktorí používajú internet denne, v závislosti od veku

- ✓ Naopak podiel ľudí, ktorí používajú internet prakticky denne, od roku 2019 stúpol zo 75,76 % na 84,98 %.
- ✓ Tento podiel klesá s vekom: Kým v kategórii od 65 do 74 rokov to v roku 2024 bolo asi 53,18 %, v kategórii od 16 do 24 rokov 96,89 %.
- ✓ Z hľadiska ekonomickej aktivity je najvyšší podiel denných užívateľov medzi študentmi (99,16 %) a pracujúcimi v IKT (98,18 %), najmenej ich je v kategórii „iná“ (61,63 %) a medzi nezamestnanými (75,35 %).
- ✓ V súvislosti s pohlavím sme nepozorovali žiadne štatisticky významné rozdiely.

Za akým účelom internet využívame?

Z poskytnutých údajov vyplynulo, že v súčasnosti najväčšia časť populácie požíva internet na komunikáciu, nákupy a vyhľadávanie informácií.

V niektorých oblastiach je síce počet užívateľov aktuálne nižší, ale v porovnaní s rokom 2020 (resp. 2019) sa prudko zvýšil. V prípade úhrad za vodu, energie atd. dokonca viac ako desaťnásobne:

AKTIVITA	2020 resp. 2019	2024 resp. 2023	Nárast v p.b.	Relatívny nárast
Úhrady za vodu, energie, kom. odpad	2,16%	22,42%	20,26	10,36
Úhrady za internet, telekom. služby	4,99%	29,05%	24,06	5,82
Online video komunikácia učiteľ/žiak	4,38%	16,31%	11,93	3,72
Zabezpečenie ubytovania - hotely...	4,79%	17,57%	12,78	3,67
Zabezpečenie prepravy - podnik	6,16%	21,49%	15,33	3,49
Online kurzy	5,03%	14,76%	9,73	2,93
Online študijné materiály	10,75%	21,94%	11,19	2,04
Prístup k zdravotným záznamom	7,95%	15,82%	7,87	1,99
Objednávanie sa k lekárovi	14,80%	27,94%	13,14	1,89
Sťahovanie formulárov - verejná správa	27,52%	34,57%	7,05	1,26

Postreh 1

Objednávky **prepravy súkromnou osobou** najviac využívajú **mladé ženy!** Zatiaľ čo z celkovej populácie (16 - 74 rokov) túto službu využíva 3,36 %, medzi ženami vo veku 16 - 24 rokov je to 5,99 %.

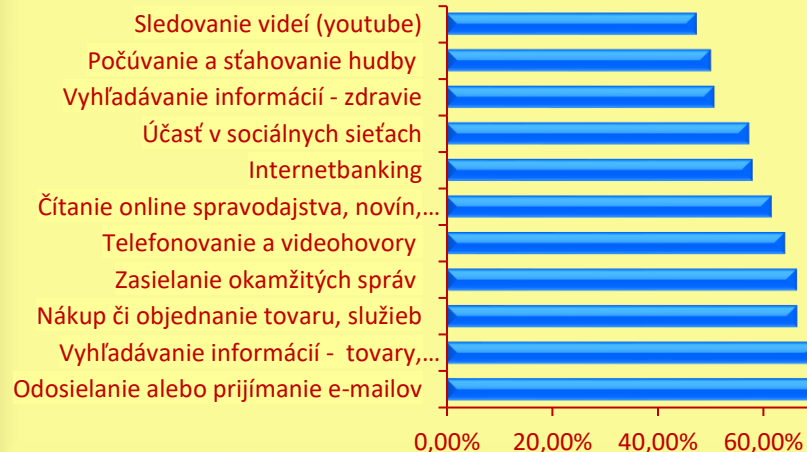

Postreh 2

V niektorých oblastiach k rastu nedošlo. Najvýraznejší **pokles** sme zaznamenali v účasti na **sociálnych sieťach** (z 64,49 % v roku 2019 na 57,30 % v roku 2024), vo **vyhľadávaní informácií** o tovaroch a službách (78,16 % → 70,07 %) a o zdraví (56,01 % → 50,78 %).

% populácie vo veku 16 -74 rokov, ktoré sa v priebehu posledných 3 mesiacov venovalo na internete danej aktivite (2024)

Podrobnejšie sme sa pozreli na údaje pre **rok 2021**. (Tento rok považujeme za najviac ovplyvnený pandemiou COVID -19).

V súlade s očakávaním sme zistili:

- ✓ **Malý záujem** o zabezpečenie prepravy (len 8,82 % populácie) a ubytovania (4,68 %).
- ✓ Oproti predošlému roku výrazný **nárast e-shoppingu** a to nielen u domácich predajcov (41,33 % → 59,29 %), ale aj u zahraničných z EÚ (17,34 % → 23,76 %) a najmä mimo EÚ (8,76 % → 13,18 %).
- ✓ Výrazný **nárast všetkých foriem online vzdelávania**, napríklad u online kurzov sa podiel užívateľov zvýšil viac ako 3-krát.
- ✓ Zvýšenie využívania **online úhrad** za služby (cca 2,6 násobné), vodu aj energie (cca 3,8-násobné).

Na potvrdenie hypotézy o rozdieloch štatistickým testom by sme potrebovali poznať reálnu veľkosť výberovej vzorky.

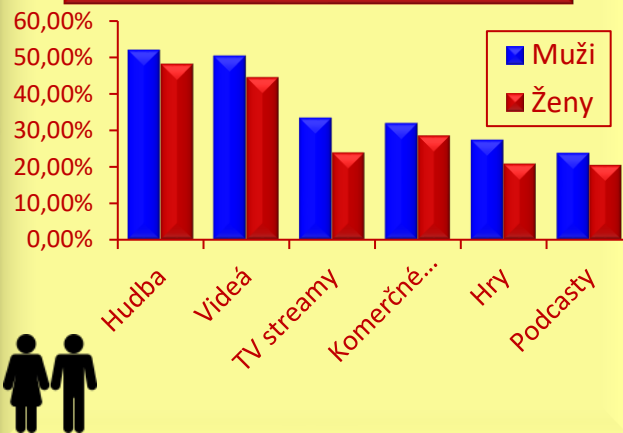
Za akým účelom internet využívame? Ďalšie postrehy.

$$r = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$$

GENDEROVÉ ROZDIELY

- ✓ Zistili sme, že **zábavu a médiá** na internete využíva **viac mužov** ako žien. Najvýraznejšie sa to prejavilo v prípade sledovania **TV streamov** (muži 33,41 %, ženy 23,83 %) a to najmä v kategórii od 16 do 24 rokov (muži 56,17 %, ženy 38,12%).
- ✓ Muži tiež dominujú aj v **predaji na online aukciách** (34,3 % oproti 28,5 %) a častejšie **platia cez internet** za internet a telekomunikačné služby (32,10 % oproti 26,05 %).
- ✓ Naopak **ženy** častejšie vyhľadávajú **informácie o zdraví** (61,6 % oproti 51,5 %) a častejšie sa cez internet **objednávajú k lekárovi** (31,13 % oproti 24,70 %).

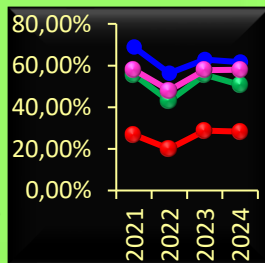
Zábava a médiá na internete % populácie vo veku 16 -74 rokov, ktoré sa im v priebehu posledných 3 mesiacov venovalo (2024)

VPLYV EKONOMICKÉHO STATUSU

- ✓ Vo väčšine oblastí sú „na čele“ pracovníci IKT a študenti.
- ✓ Prví sa v najvyššej miere venujú napr. čítaniu online správ, vyhľadávaniu informácií o zdraví, tovaroch a službách, rovnako ako aj internetbankingu a predaju prostredníctvom online aukcií.
- ✓ V oblasti využívania sociálnych sietí zas v súčasnosti výrazne dominujú študenti (cca 90 % v porovnaní so 64 % celkovej sledovanej populácie).
- ✓ Na hľadanie práce internet najviac využívajú nezamestnaní (54 %) a študenti (20 %).

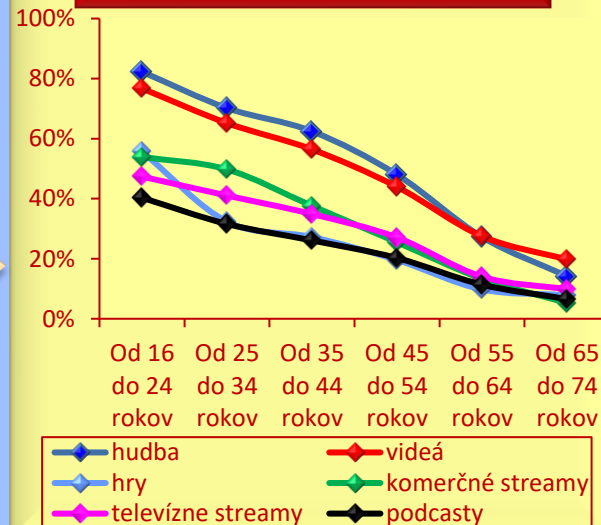
Ako zaujímavý sa javí aj **rok 2022**. V tomto prípade došlo k určitému zlomu, **dočasnému poklesu** napr. v prípade predaja na online aukciách, využívania služieb internetbankingu, vyhľadávania informácií súvisiacich so zdravím a čítania online spravodajstva, dokonca aj sledovania videí (v porovnaní s rokom 2020 sa jedná o pokles takmer o 10 p.b.). Tento zlom môže byť dôsledkom situácie súvisiacej s pandemiou **COVID-19**. Poukazuje na zníženie ekonomickej aktivity obyvateľstva a istú rezignáciu v oblasti záujmu o aktuálne dianie po emocionálne vyčerpávajúcom období.

ROZDIELY SÚVISIACE S VEKOM

- ✓ Zaznamenali sme ich prakticky vo všetkých oblastiach.
- ✓ Podiel užívateľov často klesal s vekom. Najsilnejšia korelácia bola v prípade rôznych foriem zábavy, Personov koeficient korelácie sa tu pohyboval od -0,953 pre vzťah hry (vek) až po -0,997 pre podcasty (vek), čo znamená veľmi silnú závislosť.
- ✓ V prípade e-zdravia, nakupovania, či online platieb zas dominovali užívatelia stredného veku.

Využívanie internetu v závislosti na veku - zábava a médiá

Za akým účelom internet využívame? Nákupy.

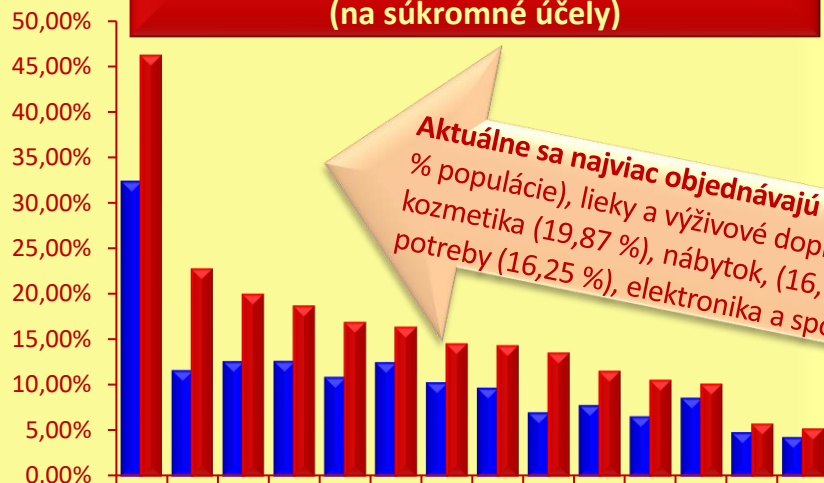
90,55%

Jednou z oblastí, v ktorej využíva internet veľký podiel populácie, je online nakupovanie.

Zistili sme, že v súčasnosti iba 9,45 % ľudí vo veku od 16 do 74 rokov **nikdy neobjednalo** tovar alebo služby týmto spôsobom. Takmer 2/3 z nich sú ľudia vo veku **nad 55 rokov**. V roku 2020 ich bolo 15,61 %, čo je signifikantne viac.

% populácie vo veku 16 -74 rokov, ktoré si v priebehu posledných 3 mesiacov objednalo cez internet vybraný druh tovaru alebo služieb (na súkromné účely)

2020
2024

Aktuálne sa najviac objednávajú topánky a odevy (46,15 % populácie), lieky a výživové doplnky (22,64 %), kozmetika (19,87 %), nábytok, (16,74 %), športové potreby (16,25 %), elektronika a spotrebiče (14,42 %).

Zaujímavosť 1

V roku 2023 sa uvádza 320 065 ľudí, ktorí **nikdy neobjednávali** cez internet, v roku 2024 je však ich počet už 386 954, čo predstavuje **nárast o 66 888**. Kde sa títo ľudia vzali? Do kategórie 16 až 24 rokov mohlo pribudnúť najviac 19 092 bývalých 15ročných... Ďalším možným vysvetlením je migrácia, ani tá však nedokáže pokryť celý prírastok... Domnievame sa, že dáta ovplyvnil výber konkrétnej dopytovanej vzorky.

Počet ľudí, ktorí nikdy neobjednávali cez internet

Vek	2023	2024
Od 16 do 24	16 519	19 092
Od 25 do 34	31 597	18 454
Od 35 do 44	29 878	36 106
Od 45 do 54	59 516	61 848
Od 55 do 64	93 168	112 261
Od 65 do 74	89 387	139 192
Spolu	320 065	386 953

Zaujímavosť 2

U väčšiny položiek došlo k prudkému nárastu objednávateľov v roku 2021, čo je vzhľadom na pandémiu COVID-19 pochopiteľné. V ďalších rokoch ich počet klesol, alebo ostal približne na rovnakej úrovni. V prípade **liekov a výživových doplnkov** však % objednávajúcich po roku 2022 ešte **vzrástlo!**

Lieky alebo výživové doplnky

2020	2021	2022	2023	2024
11,45%	21,60%	18,85%	22,92%	22,64%

Závery a zhodnotenie

Ako sme na tom s prístupom na internet?

Aktuálne má na internet pripojenie 90,54 % slovenských domácností. V rozvinutých regiónoch je toto číslo vyššie, napr. v Bratislavskom kraji dosahuje 94,27 %, kým v Prešovskom iba 88,55 %. Najmenší podiel domácností s pripojením na internet sme zaznamenali u domácností tvorených 1 dospelým. Domnievame sa, že veľkú časť z týchto domácností predstavujú osamotení starší ľudia, ktorí si pripojenie nemôžu dovoliť z finančných dôvodov, alebo oň nemajú záujem. Odhalenie skutočného dôvodu by si vyžadovalo ďalší prieskum.

Rozdiely súvisiace s vekom, pohlavím, alebo ekonomickým statusom obyvateľov.

Najvýraznejšie rozdiely sme zaznamenali v súvislosti s vekom. Prejavili sa nielen v tom, „ako často“ respondenti internet používajú, ale aj na „čo“ ho používajú. Podobné rozdiely sme zaznamenali aj v súvislosti s ekonomickým statusom - študenti a pracovníci IKT boli jednoznačnými lídrami. V súvislosti s pohlavím sme nezachytili prakticky žiadne rozdiely vo frekvencii užívania, ale v samotných aktivitách áno. Za najprekvapivejší považujem rozdiel v kategórii zábava a médiá na internete, kde komerčné streamy sledovalo až 56,17 % mužov a len 38,12 % žien vo veku od 16 do 24 rokov.

Analýzou poskytnutých údajov sme zistili:

S akou intenzitou internet využívame?

Takmer 85 % Slovákov vo veku od 16 do 74 rokov využíva internet prakticky denne. Podiel takýchto užívateľov veľmi silno závisí od veku ($r = -0,89$). Kým v kategórii od 16 do 24 rokov ich je 96,89 %, v kategórii od 65 do 74 rokov len 53,18 %. Na Slovensku ešte stále žije pomerne veľká skupina ľudí, ktorí nikdy nepoužili internet (cca 252 000). Sú to väčšinou ľudia vyššieho veku, pomerne dosť je ich aj medzi nezamestnanými (11,96 %). V roku 2023 došlo k výraznému zvýšeniu podielu tých, ktorí nikdy nepoužili internet. 1023 takýchto osôb sme zaznamenali dokonca aj v kategórii pracovníkov IKT. Zaznamenali sme aj iné „zvláštnosti“ v dátach pre tento rok. Domnievame sa, že poskytnuté údaje nemusia zodpovedať realite, odchýlky môžu byť spôsobené konkrétnym výberom vzorky, ktorá nebola dostatočne reprezentatívna.

A určite sme sa naučili veľa nového. 😊

Za akým účelom internet využívame?

Predovšetkým na komunikáciu, nákupy, vyhľadávanie informácií a zábavu. V posledných rokoch však výrazne narástol aj počet tých, ktorí cez internet uskutočňujú platby, vzdelávajú sa, zabezpečujú si dopravu či ubytovanie, objednávajú sa k lekárovi apod. V prípade úhrad za vodu, energie, komunálny odpad,... došlo v porovnaní s rokom 2019 až k viac ako 10-násobnému nárastu.

Podpísala sa na stave pandémie COVID-19? Ak áno, ako?

Zaznamenali sme viacero situácií, ktoré sú, alebo by mohli byť, jej dôsledkom. Vzhľadom na karanténne opatrenia je prirodzený malý záujem o zabezpečenie prepravy a ubytovania, výrazný nárast e-shoppingu, všetkých foriem online vzdelávania, zvýšené využívanie online úhrad za služby, vodu aj energie. Naopak očakávaný výrazný nárast počtu pripojených domácností sa nedostavil, došlo k nemu už skôr. Po prvotnom „boome“ v roku 2021 nasledoval v roku 2022 dočasný pokles, ktorý poukazuje na zníženie ekonomickej aktivity obyvateľstva a istú rezignáciu v oblasti záujmu o aktuálne dianie po emocionálne náročnom období.